

Όσο να γίνουν αυτά, ο αληθινός Τηλέμαχος είχε επιστρέψει στο ανάκτορο, όπου αρνήθηκε την πρόσκληση του Αντίνοου να διασκεδάσει μαζί τους. Πήρε παράμερα την Ευρύκλεια, τροφό αρχικά του Οδυσσέα κι έπειτα του ίδιου, και της ζήτησε να του ετοιμάσει προμήθειες για το ταξίδι του, χωρίς να πει σε κανέναν τίποτα. Ιδιαίτερα, δεν έπρεπε να μιλήσει στη μάνα του, εκτός κι αν περνούσαν πάνω από δώδεκα μέρες κι εκείνος συνέχιζε να λείπει.

Όταν ετοιμάστηκε να κατέβει στην ακτή, χάρη στην Αθηνά, οι μνηστήρες το είχαν ρίξει στον ύπνο. Η θεά του παρουσιάστηκε ως Μέντορας, του έδειξε το πλοίο όπου τους περίμεναν οι είκοσι νέοι του πληρώματος, ανέβηκαν και οι δυο και σάλπαραν. Πρωί, έπιασαν στην Πύλο.

Βρήκαν τον Νέστορα και τους υπηκόους του σε ώρα θυσίας: 81 ταύροι θυσιάζονταν στον Ποσειδώνα. Ο Τηλέμαχος και η Αθηνά ως Μέντορας κάθισαν στις τιμητικές θέσεις ανάμεσα στον Νέστορα και τον ήρωα του Τρωικού πολέμου γιο του, Θρασυμήδη. Μετά τις τελετές, ο Νέστορας ρώτησε τους ξένους, ποιοι είναι και τι γύρευαν στην Πύλο. Ο Τηλέμαχος έσπευσε να δηλώσει την ταυτότητά του. Σκοπός του ταξιδιού του, είπε, ήταν να μάθει τι απέγινε ο πατέρας του, αν ζούσε ή αν είχε πεθάνει.

Ο Νέστορας είχε πληροφορίες για πολλούς. Του πήρε ως τη νύχτα να τις διηγηθεί. Για τον Οδυσσέα όμως τίποτα δεν είχε ακούσει. Εκείνος που ίσως κάτι να γνώριζε, ήταν ο Μενέλαος, στη Σπάρτη. Εκεί έπρεπε να πάει ο Τηλέμαχος. Για την ώρα, ο Νέστορας προθυμοποιήθηκε να φιλοξενήσει τους ξένους του. Η Αθηνά ως Μέντορας αρνήθηκε ευγενικά. Θα έμενε στο πλοίο καθώς το πρωί είχε να πάει στους γειτονικούς Καύκωνες, τους απόγονους του Καύκωνα και της Μεσσήνης. «Έγινε αϊτός και πέταξε», φανερώνοντας στους άλλους ότι δεν ήταν ο Μέντορας αλλά θεός. Σίγουρα η Αθηνά, συμπέρανε ο Νέστορας: Η προστάτισσα του Οδυσσέα.

Το επόμενο πρωί, κατά τη συνήθεια της εποχής, η Πολυκάστη, κόρη του Νέστορα, έλουσε τον Τηλέμαχο και τον άλειψε με μύρα. Αυτή η συνάντηση στάθηκε αρκετή ώστε ο Ησίοδος να αναφέρει πως η όμορφη κόρη γέννησε του Τηλέμαχου τον Περσέπολη, τον οποίο άλλοι δέχονταν ότι τον έκανε η Ναυσικά, με την οποία υποτίθεται ότι παντρεύτηκε ο γιος του Οδυσσέα. Κάθισαν όλοι σε γεύμα κι έπειτα ο Τηλέμαχος, με συντροφιά τον γιο του Νέστορα, Πεισίστρατο, ξεκίνησε για τη Σπάρτη. Ο βασιλιάς της Πύλου τους παραχώρησε ένα άρμα. Νύχτωνε, όταν έφτασαν στις Φερές Μεσσηνίας, όπου τους φιλοξένησε ο

άρχοντας Διοκλής. Την επομένη, συνέχισαν για τη Σπάρτη. Έφτασαν με την δύση του ηλίου.

Βρήκαν τον Μενέλαο και την Ελένη να ετοιμάζονται να στείλουν την κόρη τους, Ερμιόνη, στην χώρα των Μυρμιδόνων, γυναίκα του γιου του Αχιλλέα, Νεοπτόλεμου, στον οποίο ο βασιλιάς της Σπάρτης την είχε τάξει. Αν πάρουμε τους μετρητοίς το ημερολόγιο των επών, η όμορφη «παιδούλα» Ερμιόνη ήταν τότε «δεσποινίς ετών 39», καθώς είχε συμπληρώσει τα εννιά της, όταν η Ωραία Ελένη κλέφτηκε με τον Πάρη, κι από τότε είχαν κυλήσει καμιά δεκαριά χρόνια ως την άφιξη των Αχαιών στην Τροία, άλλα δέκα όσο να την πάρουν κι άλλα δέκα όσο να επιστρέψει στην Ιθάκη ο Οδυσσέας.

Την ίδια μέρα, ο Μενέλαος πάντρευε και τον γιο του, Μεγαπένθη, τον οποίο είχε αποκτήσει από τη σκλάβια Πιερία, τον καιρό που η Ελένη βρισκόταν στην Τροία. Του είχε διαλέξει για σύζυγο την όμορφη κόρη του Αλέκτορα, από τη γενιά του Πέλοπα.

Ο Τηλέμαχος και ο Πεισίστρατος στάθηκαν έξω από το ανάκτορο, όπου τους είδε ο φίλος και σύμβουλος του Μενέλαου, Ετεωνέας. Με προτροπή του βασιλιά, τους έμπασε μέσα. Από τη μακρινή και φτωχική Ιθάκη ο Τηλέμαχος, ένιωθε επαρχιώτης βλέποντας τον πλούτο του ανακτόρου της Σπάρτης. Το συνέκρινε με τη θεϊκή κατοικία του Δία, στον Όλυμπο. Ο Μενέλαος εξήγησε πως κανένας δεν μπορούσε να συγκριθεί με τον Δία. Όσο για τα πλούτη του, προτιμούσε αντί γι' αυτά να είχε τους συντρόφους του που έχασε στον πόλεμο της Τροίας. Κυρίως, τον Οδυσσέα για τον οποίο τίποτα δεν ακουγόταν.

Ο Τηλέμαχος έβαλε τα κλάματα κάνοντας τον Μενέλαο να καταλάβει ότι είχε να κάνει με τον γιο του βασιλιά της Ιθάκης. Πάνω στην ώρα, μπήκε στην αίθουσα και η Ελένη κι αναγνώρισε τον νεαρό καθώς αυθόρμητα της θύμισε τον Οδυσσέα. Ο Πεισίστρατος ήταν αυτός που έλυσε την απορία, βεβαιώνοντας το βασιλικό ζευγάρι ότι όντως τον Τηλέμαχο είχαν μπροστά τους. Πια, δεν έκλαιγε μόνο ο Τηλέμαχος. Τον συνόδευσαν στον θρήνο κι ο Μενέλαος με την Ελένη, ενώ ο Πεισίστρατος βάλθηκε να τους συνεφέρει. Όμως, η θύμηση του Οδυσσέα βάραινε την ατμόσφαιρα, ώσπου η Ελένη έριξε ένα μαγικό βοτάνι στο κρασί, δώρο της Αιγύπτιας Πολύδαμνας, που άλλαζε την διάθεση. Η βραδιά κύλησε με τον Μενέλαο να διηγείται τις αναμνήσεις του από τον Τρωικό πόλεμο.

Το επόμενο πρωί, ο Μενέλαος ρώτησε τον Τηλέμαχο για ποιο λόγο βρισκόταν στη Σπάρτη. Ο νεαρός είπε ότι αναζητούσε πληροφορίες για τον πατέρα του. Ο Μενέλαος του είπε πως το μόνο που γνώριζε ήταν ότι ο Οδυσσέας ζούσε αλλά τον κρατούσε αιχμάλωτο σε κάποιον άγνωστο τόπο η νύμφη Καλυψώ. Το είχε μάθει από τον Πρωτέα, όταν τον συνάντησε στην

Αίγυπτο, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Του Τηλέμαχου του αρκούσαν οι πληροφορίες αυτές αλλά ο Μενέλαος του ζήτησε να μείνει λίγο καιρό στη Σπάρτη, να τον φιλοξενήσει.

(τελευταία επεξεργασία, 1 Ιουνίου 2022)